

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือเพื่อสำรวจภาวะความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อภาวะความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงาน และศึกษาเปรียบเทียบภาวะความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปวิธีการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อทำการสอบถามความคิดเห็นของสภาพความสัมพันธ์ของปัจจัยในงานและปัจจัยในชีวิตที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตและการทำงาน และหลักคิดและการปฏิบัติส่วนบุคคลในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตและการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามโดยการประยุกต์ข้อความคำถามจากรายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตและการทำงานทั้งในและต่างประเทศ ประชากรที่ศึกษาวิจัยคือ บุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จากรายงานผลการประเมินของคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน ปีการศึกษา 2554 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) รวมทั้งสิ้น 338 ตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและนำมาถอดรหัสโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การหาค่าความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Mean) การทดสอบสมมติฐานใช้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ การทดสอบความต่างของข้อมูล (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปร (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

5.1.2 สรุปผลการวิจัย

ผลการดำเนินการและวิจัยได้นำข้อมูลที่นำมาจัดทำเป็นรายงานเชิงวิเคราะห์ที่ครอบคลุมในประเด็นสำคัญ ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

- 1) เพื่อสำรวจภาวะความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่
- 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อภาวะความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่
- 3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจัยต่าง ๆ

การศึกษาความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ครั้งนี้ ได้ทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างบุคลากรที่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำในสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ภายใต้การกำกับของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา รวมทั้งสิ้น 338 ตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่อยู่ในระหว่างการลาพัก การลาศึกษาต่อ และการถูกยืมตัวเพื่อไปปฏิบัติงานในหน่วยงานอื่น โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัย/สถาบันของรัฐ จำนวน 214 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.30 และเป็นบุคลากรสังกัดมหาวิทยาลัย/สถาบันเอกชน จำนวน 124 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.70 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นบุคลากรกลุ่มสายงานวิชาการประเภทกลุ่มสำนักธรรมศาสตร์และการเมืองและกลุ่มสำนักศิลปกรรม จำนวน 189 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.92 และเป็นประเภทกลุ่มสำนักวิทยาศาสตร์จำนวน 149 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.08 สามารถสรุปข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลลักษณะคร่าวๆ ของกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลลักษณะคร่าวๆ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส ปัจจุบันอาศัยอยู่กับคู่สมรส/คู่ครองและบุตร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพครอบครัวในปัจจุบันคือ ไม่มีคู่สมรส/หรือคู่ครอง มีรายได้รวมของครอบครัวที่ได้รับต่อเดือนมากกว่า 60,000 บาท กลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 40.98 ปี มีค่าเฉลี่ยจำนวนบุตร/บุตรบุญธรรมที่อยู่ในอุปการะ 0.56 คน มีค่าเฉลี่ยจำนวนบุตร/บุตรบุญธรรมที่กำลังศึกษา 0.38 คน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคุณวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่า ไม่มีตำแหน่งบริหาร ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำและไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภาระสอนระดับปริญญาตรี และมีการปฏิบัติงานครบตามภารกิจ 4 ด้าน ได้แก่ งานสอน งานวิจัย งานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และงานบริการวิชาการสู่สังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ตรงตามสาขาวิชาที่ได้ระบุชื่อไว้ในสังกัด มีเงินเดือนที่ได้รับต่อเดือน

20,001 – 25,000 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้รับมอบหมายจากสถาบันให้ปฏิบัติหน้าที่นอกเวลาทำงานปกติ กลุ่มตัวอย่างมีอายุงานเฉลี่ยในมหาวิทยาลัย/สถาบันที่สังกัดคือ 11.33 ปี จำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างใช้ปฏิบัติงานประจำต่อวันคือ 7.67 ชั่วโมง จำนวนวันเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างใช้ในการปฏิบัติงานประจำต่อสัปดาห์คือ 5.28 วัน และจำนวนชั่วโมงเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างใช้ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสถาบันให้ปฏิบัติหน้าที่นอกเวลาทำงานปกติต่อวันคือ 1.03 ชั่วโมง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาครั้งนี้สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สืบรวจภาวะความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่

ผลการสำรวจเพื่อศึกษาระดับภาวะความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้จากการคำนวณหาค่าเฉลี่ยระหว่างค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างความคิดเห็นต่อสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในชีวิตที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน และ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิต พบว่าระดับภาวะความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานมีระดับความคิดเห็นระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.7574 สรุปผลดังตารางที่ 5.1.2.1

ตารางที่ 5.1.2.1 ค่าเฉลี่ยภาวะสมดุระหว่างชีวิตกับการทำงาน

	ค่าเฉลี่ยระดับ ความคิดเห็น (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความ คิดเห็น
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ความคิดเห็นต่อสภาพความสมดุลของ ปัจจัยทรัพยากรในชีวิตที่เอื้ออำนวยต่อ การทำงาน	3.9542	.46074	มาก
ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ต่อสภาพความสมดุลของปัจจัย ทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อ ชีวิต	3.5606	.50602	มาก
ภาวะสมดุระหว่างชีวิตกับการทำงาน	3.7574	.38577	มาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อภาวะความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลในงานและข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัวกับระดับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส การมีบุตรและบุคคลที่อยู่ในอุปการะ การมีบุตรที่กำลังศึกษา อายุ รูปแบบของคู่สมรส/หรือคู่ครอง ระดับ/ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งบริหาร ประเภทสถาบัน กลุ่มสายงานวิชาการ ประเภทสายงานวิชาการ อายุการทำงาน การปฏิบัติงานครบตามภารกิจ การปฏิบัติงานนอกเวลาทำงาน และได้ทำการกำหนดตัวแปรตาม คือค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ซึ่งได้มาจากการคำนวณหาค่าเฉลี่ยรวมระหว่างระดับค่าเฉลี่ยสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในชีวิตที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน และระดับค่าเฉลี่ยสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิต โดยทำการกำหนดสมมติฐานและทำการทดสอบสมมติฐานเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม จากการทดสอบสมมติฐานสามารถสรุปความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างน้อยมีนัยสำคัญนั้นพบว่าตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปรเดียวคือ ตัวแปรอายุ และ ตัวแปรประเภทสายงานวิชาการ มีความสัมพันธ์กับระดับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน

อายุของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุแตกต่างกันจะมีระดับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่แตกต่างกัน โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 50 ปี จะมีค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานสูงกว่าทุกกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กลุ่มตัวอย่างที่สังกัดประเภทสายงานที่แตกต่างกันจะมีระดับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่แตกต่างกัน โดยผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่สังกัดสายงานประเภทวิจิตรศิลป์ มีระดับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานสูงสุด รองลงมา คือ ประเภทวรรณศิลป์ และประเภทวิทยาศาสตร์ชีวภาพ ตามลำดับ ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างสภาพ/ลักษณะประเภทสายงานวิชาการกับระดับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานด้วยสถิติการวิเคราะห์ทางเดียว พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่สังกัดประเภทวิจิตรศิลป์ จะมีระดับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน สูงกว่ากลุ่มตัวอย่าง ประเภทสังคมศาสตร์ ประเภทวิทยาศาสตร์กายภาพ ประเภทวิทยาศาสตร์สุขภาพ และประเภทประยุกต์ศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาระดับค่าเฉลี่ยหลักคิดและการปฏิบัติส่วนบุคคลที่เอื้อต่อชีวิตและการทำงานมีความสัมพันธ์กับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน ผลการทดสอบพบว่าระดับค่าเฉลี่ยหลักคิดและการปฏิบัติส่วนบุคคลที่เอื้อต่อชีวิตและการทำงานมีความสัมพันธ์กับมีค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจัยต่าง ๆ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ในปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรต้น ทำการเปรียบเทียบกับตัวแปรตาม คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตโดยทำการจัดเป็นกลุ่มจำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) การจัดการของสถาบัน 2) การดำเนินงานในหน่วยงานและหัวหน้างาน 3) การสนับสนุนจากหน่วยงานสนับสนุน 4) การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน 5) ลักษณะงานในความรับผิดชอบ 6) สภาพทางกายภาพของสถานที่ทำงาน ด้วยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามด้วยสถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t - test) ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษานำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการสถาบันอุดมศึกษาและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในสถาบัน ในการปรับปรุงปัจจัยทรัพยากรในการทำงานเพื่อการสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานให้แก่บุคลากร สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1) การจัดการของสถาบัน

ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในกลุ่มการจัดการของสถาบันที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน

2) การดำเนินงานในหน่วยงานและหัวหน้างาน

ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในกลุ่มการดำเนินงานในหน่วยงานและหัวหน้างาน ที่ไม่แตกต่างกัน

3) การสนับสนุนจากหน่วยงานสนับสนุน

ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในกลุ่มการสนับสนุนจากหน่วยงานสนับสนุน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน

4) การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน

ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในกลุ่มการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน ที่แตกต่าง

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน

5) ลักษณะงานในความรับผิดชอบ

ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในกลุ่มลักษณะงานในความรับผิดชอบ ที่ไม่แตกต่างกัน

6) สภาพทางกายภาพของสถานที่ทำงาน

ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในกลุ่มสภาพทางกายภาพของสถานที่ทำงาน ที่ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลดังตารางที่ 5.1.2.2

ตารางที่ 5.1.2.2 เปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชนกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิต

	ประเภทสถาบัน	จำนวนตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	Sig. (2-tailed)
1) การจัดการของสถาบัน	เอกชน	124	3.3790	.74025	-2.053	.041
	รัฐ	241	3.5370	.64621		
2) การดำเนินงานในหน่วยงานและหัวหน้างาน	เอกชน	124	3.8267	.67822	1.545	.124
	รัฐ	241	3.7191	.55065		
3) การสนับสนุนจากหน่วยงานสนับสนุน	เอกชน	124	3.4294	.83347	-2.283	.023
	รัฐ	241	3.6308	.68291		
4) การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน	เอกชน	124	3.8656	.84895	2.565	.011
	รัฐ	241	3.6308	.74098		
5) ลักษณะงานในความรับผิดชอบ	เอกชน	124	3.3175	.38400	1.894	.059
	รัฐ	241	3.2383	.36258		
6) สภาพทางกายภาพของสถานที่ทำงาน	เอกชน	124	3.6843	.78506	-.877	.381
	รัฐ	241	3.7684	.88369		

ผลการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชนซึ่งกำหนดให้เป็นตัวแปรต้น ทำการเปรียบเทียบกับตัวแปรตาม คือ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตเป็นรายแยกตามรายชื่อ ด้วยการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามด้วยสถิติการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (t - test) ทั้งนี้เพื่อให้สถาบันสามารถนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษานำไปใช้ประโยชน์ด้านการจัดการสถาบันอุดมศึกษาและการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในสถาบัน ในการปรับปรุงปัจจัยทรัพยากรในการทำงานเพื่อเพิ่มระดับความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานให้แก่บุคลากร

ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 เป็นรายชื่อ ได้แก่

- 1) สถาบันมีกระบวนการจัดการด้านการวิจัยที่สนับสนุนให้ท่านสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน
- 2) สถาบันมีการจ่ายค่าจ้างและผลตอบแทนอย่างเหมาะสมตามความสามารถเพียงพอต่อการดำรงชีวิตตามอัตภาพ โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน
- 3) สถาบันให้สวัสดิการดูแลในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน
- 4) สถาบันให้สวัสดิการดูแลครอบครัวในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน
- 5) หัวหน้างานรับรู้สถานการณ์และภาระด้านครอบครัว โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน
- 6) หัวหน้างานสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านครอบครัว โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน
- 7) หน่วยงานสนับสนุนด้านงานระบบคอมพิวเตอร์มีส่วนสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน
- 8) หน่วยงานสนับสนุนด้านงานวิจัยมีส่วนสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน
- 9) เพื่อนร่วมงานมีความยินดีช่วยรับภาระงานแทนเมื่อลาหยุดงาน โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน
- 10) ท่านได้รับอิสระในการแสวงหาความรู้ กำหนดวิธีการทำงานและอิสระในการตัดสินใจในงานตามขอบเขตความรับผิดชอบ โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน

11) จำนวนนักศึกษาต่อตอน (Section) ที่ท่านรับผิดชอบมีความเหมาะสม โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน

สรุปผลดังตารางที่ 5.1.2.3

ตารางที่ 5.1.2.3 เปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชนกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตรายข้อ

	ประเภทสถาบัน	จำนวนตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	Sig. (2-tailed)
1) สถาบันมีกระบวนการจัดการด้านการวิจัยที่สนับสนุนให้ท่านสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	เอกชน	124	3.3145	.92276	-2.033	.046
	รัฐ	241	3.5187	.87055		
2) สถาบันมีการจ่ายค่าจ้างและผลตอบแทนแก่ท่านอย่างเหมาะสมตามความสามารถเพียงพอต่อการดำรงชีวิตตามอัตภาพ	เอกชน	124	2.7823	1.06352	-5.469	.000
	รัฐ	241	3.4019	.96764		
3) สถาบันให้สวัสดิการดูแลท่านในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสม	เอกชน	124	3.0242	.95818	-2.553	.011
	รัฐ	241	3.3037	.97686		
4) สถาบันให้สวัสดิการดูแลครอบครัวท่านในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสม	เอกชน	124	2.6371	1.19847	-2.075	.039
	รัฐ	241	2.9065	1.12198		
5) หัวหน้างานรับรู้สถานการณ์และภาระด้านครอบครัวของท่าน	เอกชน	124	3.5565	1.07675	2.544	.011
	รัฐ	241	3.2523	1.04897		
6) หัวหน้างานสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านครอบครัวแก่ท่าน	เอกชน	124	3.1935	1.15243	2.621	.009
	รัฐ	241	2.8551	1.13937		

ตารางที่ 5.1.2.3 (ต่อ) เปรียบเทียบระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชนกับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตรายข้อ

	ประเภทสถาบัน	จำนวนตัวอย่าง	ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t	Sig. (2-tailed)
7) หน่วยงานสนับสนุนด้านงานระบบคอมพิวเตอร์มีส่วนสนับสนุนให้ท่านสามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ	เอกชน	124	3.2984	1.01196	-4.003	.000
	รัฐ	241	3.7009	.81321		
8) หน่วยงานสนับสนุนด้านงานวิจัยมีส่วนสนับสนุนให้ท่านสามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ	เอกชน	124	3.2339	1.05236	-2.365	.025
	รัฐ	241	3.4860	.87602		
9) เพื่อนร่วมงานมีความยินดีช่วยรับภาระงานแทนเมื่อท่านลาหยุดงาน	เอกชน	124	4.1694	.87161	3.105	.002
	รัฐ	241	3.8738	.79196		
10) ท่านได้รับอิสระในการแสวงหาความรู้ กำหนดวิธีการทำงานและอิสระในการตัดสินใจในงานตามขอบเขตความรับผิดชอบ	เอกชน	124	4.0000	.74354	-2.036	.043
	รัฐ	241	4.1589	.65934		
11) จำนวนนักศึกษาต่อตอน/Section ที่ท่านรับผิดชอบมีความเหมาะสม	เอกชน	124	3.9516	.79485	2.949	.003
	รัฐ	241	3.8318	.73779		

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษา นำมาอภิปรายผลดังนี้

ความสัมพันธ์ระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ มีระดับภาวะสมดุระหว่างชีวิตกับการทำงานในระดับมาก ดังนั้นบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่จึงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรและอาชีพอาจารย์ สอดคล้องกับ อมรรัตน์ แก้วทวี และอารีย์วรรณ อ่วมธานี (ม.ป.ป.) ทำการศึกษาพบว่า สมดุลชีวิตกับการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเอกชน เขตภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการบริหารองค์กรต่างๆ หากต้องการที่จะดึงดูดและรักษาทุนมนุษย์ที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่กับองค์กรไปนานๆ ก็จำเป็นที่จะต้องจัดการให้บุคลากรมีความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานกับชีวิตด้านอื่นที่ดี มิฉะนั้นแล้วบุคลากรอาจรู้สึกไม่มีความสุขกับชีวิต และลาจากองค์กรเพื่อไปแสวงหาทางเลือกที่ดีกว่าให้กับชีวิตของตน (ภาณุภาคย์ พงศ์อดิชาติ, 2555 อ้างใน วิศรุตฯ ทองแถมแก้ว, 2556) สอดคล้องกับการศึกษาของ Khairunneezam Mohd Noor. (2011, ABSTRACT) พบว่า ระดับความพึงพอใจในงานและความผูกพันต่อองค์กรนั้นมีความสัมพันธ์กับความสมดุลของชีวิตการทำงานและความตั้งใจที่จะออกจากองค์กร ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักวิชาการที่มีความพึงพอใจในสมดุลของการทำงานในชีวิตมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความตั้งใจที่จะออกจากองค์กร และความพึงพอใจในงานและความผูกพันขององค์กรเป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อระดับความสมดุลของชีวิตการทำงานและความตั้งใจที่จะออกจากงาน

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลในงานและข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัวกับระดับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุระหว่างชีวิตกับการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง เพศ สถานภาพสมรส การมีบุตรและบุคคลที่อยู่ในอุปการะ การมีบุตรที่กำลังศึกษา อายุ รูปแบบของคู่สมรส/หรือคู่ครอง ระดับ/ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งบริหาร ประเภทสถาบัน กลุ่มสายงานวิชาการ ประเภทสายงานวิชาการ อายุการทำงาน การปฏิบัติงานครบตามภารกิจ การปฏิบัติงานนอกเวลาทำงาน พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคลในงานและข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัวที่แตกต่างกันนั้นไม่มีส่งผลต่อค่าเฉลี่ยภาวะสมดุระหว่างชีวิตกับการทำงานที่แตกต่างกัน โดยมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญนั้นมี 2 ตัวแปร คือ อายุ และ ประเภทสายงานวิชาการ ซึ่งแตกต่างจากผลการศึกษาของ จุฑามาศ หนูบุตร (2553, บทความย่อ) พบว่าบุคลากรของโรงพยาบาลวิภาวดีมีความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยผลจากการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศ สถานภาพสมรส ที่มาของรายได้ ที่นำมาเลี้ยงดูครอบครัว ระดับตำแหน่ง เวลาในการปฏิบัติงาน และระยะเวลาเดินทางระหว่างที่พักกับที่ทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน แต่ อายุ จำนวน

บุคคลที่อยู่ในอุปการะ ฝ่าย/แผนกและจำนวนชั่วโมงในการทำงานเฉลี่ยต่อสัปดาห์มีความสัมพันธ์กับความสมดุลระหว่างชีวิตและการทำงาน และสุวิมล บัวผัน (2554, บทคัดย่อ) พบว่าผลการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านงานต่อความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานของบุคลากรสายสนับสนุนวิชาการ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปรากฏว่า ระดับการศึกษา จำนวนชั่วโมงที่ใช้พักผ่อนต่อวัน สถานภาพการจ้าง ตำแหน่งและรายได้ต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับทรัพยากรในการใช้ชีวิตครอบครัวต่อภาระในการทำงาน และทรัพยากรในการทำงานต่อภาระในการใช้ชีวิตครอบครัว รวมทั้ง Farah Mukhtar. (2012, ABSTRACT) ผลการศึกษาพบว่า สมดุลชีวิตการทำงานและความพึงพอใจในการทำงานของบุคลากรสายวิชาการในแต่ละสาขาวิชาการไม่มีความแตกต่าง เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านประสิทธิภาพการทำงาน และทางด้านประชากรศาสตร์ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า อายุและ สถานภาพ และวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับสมดุลชีวิตการทำงาน และผลการศึกษา ยังแสดงให้เห็นว่า บุคลากรสายวิชาการเพศหญิงมีความพึงพอใจในงานที่ต่ำกว่าเพศอื่น ๆ นอกจากนี้ อายุและ สภาพ วัฒนธรรม และ เพื่อนร่วมงาน มีผลต่อระดับความพึงพอใจในงาน และยังพบว่า บุคลากรสายวิชาการสาขาด้านวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ มีความพึงพอใจในงานที่ต่ำกว่าบุคลากรสายวิชาการสาขาด้านศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์

ทั้งนี้ผลจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลในงานและข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัวของบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ที่ทำการศึกษา จำนวน 14 ตัวแปร โดยพบว่า 13 ตัวแปร ได้แก่ เพศ สถานภาพสมรส การมีบุตรและบุคคลที่อยู่ในอุปการะ การมีบุตรที่กำลังศึกษา อายุ รูปแบบของคู่สมรส/หรือคู่ครอง ระดับ/ตำแหน่งทางวิชาการ ตำแหน่งบริหาร ประเภทสถาบัน อายุการทำงาน กลุ่มสายงานวิชาการ การปฏิบัติงานครบตามภารกิจ การปฏิบัติงานนอกเวลาทำงาน ที่แตกต่างกันได้ไม่ส่งผลต่อระดับค่าเฉลี่ยภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่แตกต่างกันนั้น อาจจะเป็นผลมาจากการที่บุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่มีการสร้างภาวะความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานจากการมีหลักคิดและการปฏิบัติส่วนบุคคลที่เอื้อต่อชีวิตและการทำงาน ดังนั้นถึงแม้ว่าข้อมูลส่วนบุคคลในงานและข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัวที่มีความแตกต่างกันจึงไม่มีผลต่อระดับภาวะสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานที่แตกต่างกัน จะเห็นได้จากผลการศึกษาพบว่าระดับค่าเฉลี่ยหลักคิดและการปฏิบัติส่วนบุคคลที่เอื้อต่อชีวิตบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่มีระดับค่าเฉลี่ยในระดับมาก และผลการทดสอบพบว่าระดับค่าเฉลี่ยหลักคิดและการปฏิบัติส่วนบุคคลที่เอื้อต่อชีวิตและการทำงานมีความสัมพันธ์กับมีค่าเฉลี่ยภาวะความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงานในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับ เกษมสิษฐ์ แก้วเกียรติคุณ (อ้างใน วิศรุตาทองแกมแก้ว, ม.ป.ป.) กล่าวว่า คำจำกัดความของสมดุลชีวิตการทำงานไม่ได้หมายความว่าชีวิตและ

งานมีความสมดุลเท่า ๆ กันแบบ 50-50 ความสมดุลของชีวิตและการทำงานของแต่ละบุคคลก็อาจมีความแตกต่างกันเนื่องจากแต่ละบุคคลย่อมมีวิถีความเป็นอยู่ ลักษณะงานที่ทำ และการให้ความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ แตกต่างกันไป กล่าวคือ ความสมดุล ไม่ได้หมายถึงการหารสอง แต่หมายถึงการบริหารตนเองให้มีความลงตัว ทั้งความสุขจากการทำงานและความสุขจากการดำรงชีวิต สอดคล้องกับแนวคิดของ Greenhaus j, Collins & K., Shaw, D. ที่ได้ให้ความหมายของสมดุลชีวิตกับการทำงานไว้ว่า หมายถึง การการสมดุลใน 3 ด้าน คือ สมดุลด้านความสามารถจัดการบทบาทด้านต่าง ๆ ของชีวิตให้มีความพอเหมาะพอดีกัน สมดุลด้านการมีส่วนร่วม และสมดุลด้านความพึงพอใจในงานและชีวิต

ผลการศึกษาเปรียบเทียบสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระหว่างบุคลากรสายวิชาการระดับอุดมศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่ที่อยู่ในสังกัดมหาวิทยาลัยของรัฐกับที่อยู่ในสังกัดมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่าระดับค่าเฉลี่ยปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในมหาวิทยาลัยของเอกชนที่มีระดับต่ำกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ ปัจจัยสถาบันมีการจ่ายค่าจ้างและผลตอบแทนอย่างเหมาะสมตามความสามารถเพียงพอต่อการดำรงชีวิตตามอัตภาพ ปัจจัยสถาบันให้สวัสดิการดูแลในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสม ปัจจัยสถาบันให้สวัสดิการดูแลครอบครัวในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสม ปัจจัยหน่วยงานสนับสนุนด้านงานระบบคอมพิวเตอร์มีส่วนสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจัยหน่วยงานสนับสนุนด้านงานวิจัยมีส่วนสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจัยการได้รับอิสระในการแสวงหาความรู้ กำหนดวิธีการทำงานและอิสระในการตัดสินใจในงานตามขอบเขตความรับผิดชอบ ส่วนระดับค่าเฉลี่ยปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในมหาวิทยาลัยของรัฐที่อยู่ในระดับต่ำกว่ามหาวิทยาลัยของเอกชน ได้แก่ ปัจจัยหัวหน้างานรับรู้สถานการณ์และภาระด้านครอบครัว ปัจจัยหัวหน้างานสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านครอบครัว ปัจจัยเพื่อนร่วมงานมีความยินดีช่วยรับภาระงานแทนเมื่อลาหยุดงาน และจำนวนนักศึกษาต่อตอน (Section) ที่ท่านรับผิดชอบมีความเหมาะสม จะเห็นได้ว่าทั้งมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนยังมีความจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการปรับปรุงปัจจัยทรัพยากรพื้นฐานในการทำงาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้บำรุงจิตใจที่สามารถช่วยขจัดความไม่พอใจต่างๆ และจะส่งเสริมให้สถาบันสามารถใช้ปัจจัยจูงใจเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานได้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการจูงใจแบบสองปัจจัยของ Herzberg (คณาจารย์สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ, 2556) กล่าวว่า ปัจจัยปัจจัยอนามัย (Hygiene factors) ที่ใช้เป็นปัจจัยบำรุงจิตใจนั้นจะสามารถช่วยขจัดความไม่พอใจต่างๆ ได้ แต่จะไม่สามารถใช้สร้างสรรค์ความพอใจได้ ดังนั้นการสร้างให้เกิดแรงจูงใจที่ดีจึงต้องมีการจัดการ

และกำหนดปัจจัยทั้งปัจจัยอนามัย (Hygiene factors) ที่ใช้บำรุงจิตใจและปัจจัยจูงใจ (Motivator factors) ซึ่งจำเป็นต้องให้มีทั้งสองอย่างควบคู่กัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ 3 ส่วน ซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอแนะต่อสถาบันเพื่อปรับปรุงสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิต ข้อเสนอแนะต่อบุคคลเพื่อปรับปรุงสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในชีวิตที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน และข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะต่อสถาบันเพื่อปรับปรุงสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิต ในประเด็นต่อไปนี้

1) สถาบันการศึกษาเอกชน

1.1) การจัดการของสถาบันการศึกษาเอกชน

สถาบันฯ เอกชน อาจมีการทบทวนและพิจารณาปรับปรุงระบบการจ่ายค่าจ้างและสวัสดิการต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า มีประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในประเด็นย่อยด้านการจัดการของสถาบัน ในระดับค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางมี 3 ประเด็น ได้แก่ 1) สถาบันมีการจ่ายค่าจ้างและผลตอบแทนแก่ท่านอย่างเหมาะสมตามความสามารถเพียงพอต่อการดำรงชีวิตตามอัตภาพ 2) สถาบันให้สวัสดิการดูแลท่านในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสม และ 3) สถาบันให้สวัสดิการดูแลครอบครัวท่านในรูปแบบต่างๆ อย่างเหมาะสม เนื่องจากผลจากการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในกลุ่มการจัดการของสถาบันที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน รวมทั้งใน 3 ประเด็นย่อย ประกอบกับผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความหนักใจต่อปัญหาทางเศรษฐกิจ (การเงิน) ของครอบครัว และประเด็นความกังวลต่อปัญหาด้านสถานการณ์ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (การเงิน) ของครอบครัวในอนาคตในระดับปานกลาง

1.2) การสนับสนุนจากหน่วยงานสนับสนุน

สถาบันฯ เอกชน ควรมีนโยบายและแผนงานในการพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของหน่วยงานสนับสนุนด้านงานวิจัยเพื่อการสนับสนุนให้อาจารย์สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ หน่วยงานสนับสนุนด้านงานระบบคอมพิวเตอร์มีส่วนสนับสนุนให้ท่านสามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเอกชนมี

ระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่าของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในกลุ่มการสนับสนุนจากหน่วยงานสนับสนุน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยสูงกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า มีประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในประเด็นย่อยด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานสนับสนุน ในระดับค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางมี 1 ประเด็น คือ ประเด็นหน่วยงานสนับสนุนด้านงานวิจัยมีส่วนสนับสนุนให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3) ลักษณะงานในความรับผิดชอบ

1.3.1) สถาบันฯ เอกชน ควรมีการพัฒนาศักยภาพของอาจารย์ด้านการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น การส่งเสริมและการพัฒนาคุณวุฒิอาจารย์ การส่งเสริมให้พัฒนาตำแหน่งทางวิชาการ การสอนแบบทีมโดยให้อาจารย์ที่มีประสบการณ์สูงเป็นที่เลี้ยงนำเอากระบวนการจัดการความรู้เข้ามาในการกระบวนการเรียนการสอน การสนับสนุนการวิจัยชั้นเรียนและการวิจัยองค์ความรู้เพื่อการบูรณาการเข้ากับการเรียนการสอน เนื่องจากผลการศึกษาในรายประเด็นย่อยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในประเด็นย่อยด้านลักษณะงานในความรับผิดชอบ ในระดับค่าเฉลี่ยในระดับน้อย คือ ประเด็นรายวิชาที่รับผิดชอบมีความยากและซับซ้อนที่ทำให้ต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการปฏิบัติให้สำเร็จ

1.3.2) สถาบันฯ เอกชน ควรมีการให้อิสระในการแสวงหาความรู้แก่อาจารย์ในรูปแบบที่หลากหลาย ตามลักษณะของสายงานวิชาการ เน้นการปฏิบัติในสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์จริงมากกว่าสถานการณ์จำลอง

1.3.3) สถาบันฯ เอกชน ควรพิจารณาตามความเหมาะสมในการปรับลดการมอบหมายงานเท่าที่จำเป็นแก่อาจารย์ในรูปแบบคณะกรรมการที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนและการทำงานนอกเวลาทำงาน เนื่องจากผลการศึกษาในรายประเด็นย่อยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในประเด็นย่อยด้านการได้รับมอบหมายงานในรูปแบบคณะกรรมการและ/หรือโครงการที่อยู่นอกเหนือภาระงานหลักของท่าน และประเด็นการที่ต้องมาทำงานนอกเวลาทำงานและ/หรือต้องนำงานไปทำที่บ้านบ่อยครั้ง มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อย

2) สถาบันการศึกษาของรัฐ

2.1) การดำเนินงานในหน่วยงานและหัวหน้างานสถาบันการศึกษาของรัฐ

สถาบันฯ ของรัฐ ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญต่อนโยบายและแผนงานในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้างานกับอาจารย์ในสังกัด นอกจากนั้นในกระบวนการสรรหาและคัดเลือกหัวหน้างานนอกจากการพิจารณาคุณวุฒิและประสบการณ์ทางวิชาการแล้ว ควรให้ความสำคัญกับ

ประเด็นภาวะผู้นำ นอกจากนั้นในกระบวนการคัดเลือกควรเปิดโอกาสให้แก่อาจารย์ในคณะและสาขาวิชาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกหัวหน้างาน และให้ความสำคัญต่อการจัดให้มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากผลการศึกษาในรายประเด็นย่อยพบว่ามหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในประเด็นย่อยด้านการดำเนินงานในหน่วยงานและหัวหน้างาน ในระดับค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางมี 2 ประเด็น คือ ประเด็นหัวหน้างานรับรู้สถานการณ์และภาระด้านครอบครัว และประเด็นหัวหน้างานสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านครอบครัว โดยเฉพาะประเด็นหัวหน้างานรับรู้สถานการณ์และภาระด้านครอบครัว และประเด็นหัวหน้างานสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านครอบครัว

2.2) การสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน

สถาบันฯ ของรัฐ ควรมีนโยบายและแผนงานในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์โดยมีการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาและยกระดับความไว้วางใจซึ่งกันและกันซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ให้มีความลึกซึ้งเหนียวแน่นระหว่างกันอันส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยของรัฐกับมหาวิทยาลัยเอกชน มีสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อชีวิตในกลุ่มการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน และหากพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเห็นในประเด็นย่อยด้านการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน ในระดับค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางมี 1 ประเด็น คือ ประเด็นเพื่อนร่วมงานสามารถเป็นที่ปรึกษาด้านครอบครัวแก่ท่าน โดยมหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชน

2.3) สถาบันฯ ของรัฐ ควรพิจารณาปรับปรุงในประเด็นด้านการจัดจำนวนนักศึกษาต่อตอน/Section ที่รับผิดชอบอย่างเหมาะสมกับลักษณะของรายวิชา เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผลการศึกษาพบว่ามหาวิทยาลัยของรัฐมีระดับค่าเฉลี่ยต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนในประเด็นจำนวนนักศึกษาต่อตอน/Section ที่รับผิดชอบมีความเหมาะสม

5.3.2 ข้อเสนอแนะต่อบุคคลเพื่อปรับปรุงสภาพความสมดุลของปัจจัยทรัพยากรในชีวิตที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน

ผลการศึกษาหลักคิดและการปฏิบัติส่วนบุคคล พบว่า มี 2 ประเด็นซึ่งกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง คือ ประเด็นความสามารถออกแบบและมีวิธีการจัดระเบียบภาระงานใน ความรับผิดชอบในการทำงานเพื่อไม่ให้เกิดกระทบต่อดำเนินชีวิตในครอบครัว และประเด็นสามารถละทิ้งความกดดันและความกังวลจากการทำงานได้เมื่ออยู่กับครอบครัว ดังนั้นควรมีการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมส่วนบุคคลในการลดความเครียดและความเหนื่อยล้าในการทำงาน เช่น การสร้างวินัยใน

การทำงาน การออกกำลังกาย การดูแลรักษาสุขภาพด้านร่างกายและจิตใจ การพบปะแลกเปลี่ยน มุมมองและการใช้ชีวิตกับผู้เชี่ยวชาญด้านสมดุลชีวิตกับการทำงาน และที่สำคัญในการสร้างสมดุลชีวิตกับการทำงานคือ การมีกระบวนการคิดและการปฏิบัติส่วนบุคคล ที่จะทำให้สามารถจัดการบทบาท ด้านต่าง ๆ ของชีวิตให้มีความเหมาะสมพอดีกัน อันจะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในงานและชีวิตในที่สุด

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต ดังนี้

- 1) ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างบุคลากรสายวิชาการให้ครอบคลุมในพื้นที่อื่นๆ
- 2) ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมกลุ่มอาชีพอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพที่ทำงานเป็นกะเวลาหรือช่วงเวลา